

Лева парична наличност през 2026 г. и необходимост от документи за обмяната ѝ в евро

Въвеждане на еврото - счетоводство

Лева парична наличност през 2026 г. и необходимост от документи за обмяната ѝ в евро

Въпрос: *Необходимо ли е през м. януари 2026 г. предприятията, които **не приемат плащания в брой**, задължително да водят подробна отчетност за две отделни каси - „каса в евро“ и „каса в лева“?*

Отговор: *Георги Николов, д-р по икономика, д.е.с., регистриран одитор*

Актуално към 01.12.2025

Въпреки че от 01.01.2026 г. еврото става официалната парична единица на Република България, банкнотите и монетите в **левове** запазват статута си на **законно платежно средство** до края на месец януари 2026 г. (чл. 24 ЗВЕРБ).

На практика това означава, че за периода от 1 януари 2026 г. до 31 януари 2026 г. (т. нар. „**период на двойно обращение на лева и еврото**“) у нас свободно ще могат да се извършват **касови разплащания в лева** при спазване на разпоредбите на Закона за ограничаване на плащанията в брой^[1].

Освен това няма законово определен краен срок за обмяна в евро на наличните парични средства в левове.

В тази връзка е напълно възможно след 01.01.2026 г. предприятията да разполагат с касова наличност в лева дори когато не приемат плащания в брой.

Според т. 5.1 от **Насоките за прилагане на Глава четвърта, Раздел II "Счетоводни документи" от Закона за въвеждане на еврото в Република България („Насоките“)**^[2]:

„В периода на двойното обращение на лева и еврото, предприятия, които приемат разплащания в брой, водят паричните средства в касата аналитично в левове и евро“.

Формулировката на това правило е **непрецизна**, тъй като от буквалния му прочит се създава **погрешното** впечатление, че само търговците, **които приемат плащания в брой**, следва да организират отделна аналитична отчетност на касовите си наличности по вид валута.

Подобно тясно тълкуване много трудно би могло да се аргументира.

Няма причина левовата парична наличност да се отчита счетоводно по различен начин в зависимост от това дали предприятието приема плащания в брой, или не.

Задължението за поддържане на отделна аналитична отчетност на средствата в касата на предприятието по вид валута би следвало да се отнася за всички предприятия, които след 01.01.2026 г. все още притежават парични средства в левове.

Този извод се потвърждава от информационната брошура „**Най-важното за бизнеса**“, публикувана на официална страница за приемане на еврото в Република България. Във формулировката на аналогичното правило в информационната брошура вече се говори общо за всички **касови операции**, независимо дали предприятията поначало приемат плащания в брой, или не:

„Касовите операции в лева след 01.01.2026 г. се осчетоводяват в евро в счетоводните регистри, като задължително се отбелязва аналитично, че валутната единица на купюрите е в лева“.

Следователно, **всички предприятия**, притежаващи парични средства в лева, ще трябва:

- на 01.01.2026 г. да превалутират в евро началното салдо на използваната от тях счетоводна сметка за отчитане на левовите парични наличности (например: с/ка „Каса в лева“);
- на 01.01.2026 г да направят необходимите промени в структурата на сметката, за да се осигури възможност за допълнително аналитично отчитане към нея в лева (т.е. сметката технически да се настрои като „валутна“);
- след 01.01.2026 г да отчитат всички операции по сметката за отчитане на левовите парични средства едновременно в евро (на синтетично ниво) и в лева (на аналитично ниво).

Предприятията, които не приемат плащания в брой, би следвало да правят счетоводни записвания предимно по кредита на сметката за отчитане на левовите парични средства до изчерпването им, като **всяко счетоводно записване по сметката трябва да е документално обосновано**.

Това се потвърждава от **Становище на Министерството на финансите** (МФ) изразено в писмо, изпратено до Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) в отговор на поставени въпроси, свързани с прехода към еврото в Република България.

Един от въпросите към МФ гласи:

„Моля да потвърдите дали ще се изискват документи и доказателства за превалутирането (обмена) на касовите наличности от лева в евро или ще бъде достатъчно превалутираната сума да бъде представена при последващ контрол. Как следва да се процедира ако на 01.01.2026 г. (и след това) сумата на касовата наличност е физически в лева и не е била предмет на обмен?“.

В отговора на МФ се посочва:

*„(...) считаме че в случая е приложима разпоредбата на **чл. 3, ал. 3** от Закона за счетоводството и за всяка промяна в имущественото състояние следва да се изисква документална обоснованост за настъпилите промени, **тоест документ, удостоверяващ, че сумите са били заменени от лева в евро**.*

*Във всички случаи **физическата касова наличност по вид валута следва да отговаря на аналитичния признак към счетоводната сметка, отразяваща касовата наличност („Каса“).***

Посоченото в становището на МФ изискване за документална обоснованост на движението на паричните средства на предприятието в левове е напълно обосновано и очаквано.

Трябва обаче да се обърне внимание, че изискването е за наличие на документ за обмяната, без да се конкретизира, че документът непременно трябва да е **„външен“** за предприятието.

При сделките по **пряка обмяна** на левове за евро получаването на външен счетоводен документ не би представлявало проблем:

- При касова обмяна в кредитна институция предприятието ще получи банково бордеро за осъществената обмяна;
- При внасяне на банкноти и монети в левове на каса по банкова сметка предприятието ще получи заверен екземпляр от вноската бележка;

- При касова обмяна в обменно бюро или финансова институция предприятието трябва да получи:
 - подписано бордеро с реквизити съгласно Приложение № 7 от **Наредба № 4 от 8 август 2003 г. за условията и реда за вписване в регистъра и изискванията към дейността на обменните бюра** (чл. 13, ал. 2) или
 - разширена фискална касова бележка, съдържаща сходни реквизити[3].

Проблем с получаването на външен за предприятието счетоводен документ обаче неминуемо ще възникне при „**косвената**“ обмяна на лева за евро при търговците чрез **рестото**.

От една страна от 01.01.2026 г. търговците са задължени да регистрират и отчитат продажбите в търговските обекти чрез фискално устройство **само в евро**[4], независимо дали плащането ефективно е направено в лева, или в евро. Следователно при закупуване на стоки или услуги в брой с левовепредприятието ще разполага с фискална касова бележка за направеното плащане, но от нея няма да е видно, че плащането е направено с левове и стотинки.

Освен това в документа за направеното плащане няма да се съдържа информация за размера на ресто (което съгласно **чл. 25, ал. 1** от ЗВЕРБ се връща изцяло в евро).

Например, ако през м. януари 2025 г. предприятие закупи канцеларски материали на стойност 102.77 евро (201.00 лв.) с включен ДДС и плати на търговеца с три банкноти от 100 лв., предприятието ще получи ресто от 50.62 евро.

Правилното счетоводно отчитане на операцията е:

Сметка	Дебит €	Кредит €
Д-т с/ка Разходи за материали	85.64	
Д-т с/ка Начислен данък на покупките	17.13	
К-т с/ка Доставчици		102.77
Д-т с/ка Доставчици	102.77	
К-т с/ка Каса в лева		102.77
(на аналитично ниво: 201 лв.)		
Д-т с/ка Каса в евро	50.62	
К-т с/ка Каса в лева		50.62
(на аналитично ниво: 99 лв.)		

Очевидно достоверното представяне на операцията предполага предприятието да отчете намаление на левовата касова наличност със 153.39 € (300 лв.).

В същото време единственият „външен“ документ, с който предприятието разполага за направеното плащане, е фискален бон на стойност 102.77 €.

В случаи като този при обективна невъзможност за получаване на външен счетоводен документ за осъществената обмяна, би следвало да се приеме, че изискването за документална обосноваване на операцията е изпълнено, ако предприятието разполага с **вътрешен първичен счетоводен документ** (с минимални реквизити съгласно **чл. 6, ал. 3** от ЗСч.).

Например, ако покупките в брой обикновено се правят от подотчетни лица, в изготвените от тях отчети за изразходваните парични средства може да се посочва конкретна информация за валутата, с която

реално са били платени направените покупки.

В контекста на разглеждания пример:

- в разходния касов ордер за отпускане на служебния аванс може изрично да се посочи, че служителят е получил служебния аванс изцяло в лева (300 лв.);
- в своя авансов отчет служителят може да отбележи, че е заплатил закупените от него канцеларски материали в лева;
- в приходния касов ордер, с който се възстановява остатъкът от служебния аванс, може да се посочи, че сумата е получена в касата на предприятието в евро.

Ако предприятията възприемат подобен ред за документиране на направените през м. януари плащания в брой, не би следвало да възникнат каквито и да било проблеми с документалната обосновааност на левовите плащания и обмяната на левове в евро чрез рестото.

След 31.01.2026 г. обаче обмяна на левове ще може да се извършва само в банките, финансовите институции и БНБ. От тогава предприятието непременно ще трябва да притежава вѐншен документ за всяка осъществена обмяна, издаден от лице от този кръг.

[1] Целта на този преходен период е да се осигури по-плавно заместване на лева с евро.

През преходния период **плащания в брой** могат да се извършват и в двете валути, а търговците трябва да връщат рестото на клиентите си изключително в евро (освен ако не могат да го направят от практически съображения).

Така на практика част от левове в обращение ще бъдат обменени чрез търговците и лицата, предоставящи услуги, като по този начин ще се осигури още един канал за обмяна на лева за евро (**Национален план за въвеждане на еврото**, с. 17).

След изтичане на периода на двойно обращение левът престава да бъде законно платежно средство в България.

[2] Насоките са разработени от работна група "Нефинансов сектор" към Координационния съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната (КС) с водеща институция Министерството на икономиката и индустрията. В тяхното изготвяне са участвали експерти от Министерството на финансите, експерт-счетоводители и бизнес организации.

[3] Образец за такъв тип разширен фискален бон за обмяна на валута се съдържа в Приложение № 1, раздел V към *Наредба № н-18 от 13 декември 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин*

[4] За периода от 01.01.2026 г. до 08.08.2026 г. във фискалните касови бележки трябва да се отпечатва информация и за превалутираната стойност на продажбата в лева и обменния курс, но не и за валутата, в която е платено.

Следваща публикация »